

POSTANOWIENIE

29 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Jurkowska-Chocyk

na posiedzeniu niejawnym 29 maja 2025 r. w Warszawie

w sprawie z urzędu

z udziałem I.L. i T.L.

o stwierdzenie zasadności przyjęcia do szpitala psychiatrycznego,

na skutek skargi kasacyjnej I.L.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Rybniku

z 12 września 2024 r., II Ca 601/24,

I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

II. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Rybniku na rzecz adw. A.B. kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych), powiększoną o podatek od towarów i usług, tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną uczestniczce z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.

A.W.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 12 września 2024 r. Sąd Okręgowy w Rybniku oddalił apelację uczestniczki I.L. od postanowienia Sądu Rejonowego w Rybniku z 8 maja 2024 r. w sprawie o stwierdzenie zasadności przyjęcia do szpitala psychiatrycznego (pkt I) i przyznał koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej uczestniczce w

postępowaniu apelacyjnym (pkt II).

Skargę kasacyjną od powyższego orzeczenia wywiodła uczestniczka, wnosząc o jej przyjęcie do rozpoznania, gdyż istnieje potrzeba wykładni, czy chorobą psychiczną można nazwać incydentalne zachowanie spowodowane czynnikami nagłymi, takimi jak otrzymanie informacji o powrocie do domu pod opiekę syna, z którym pozostaje się w stałym konflikcie, jak również czy stan fizyczny uczestniczki postępowania będącej osobą niepełnosprawną, bez stałego uzębienia uzasadnia istnienie zagrożenia dla jej życia jak i życia i zdrowia innych osób. Zdaniem skarżącej zachowania zaprezentowane w sprawie miały charakter zdarzenia jednorazowego.

Wskazała też, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona z uwagi na nielogiczne zestawienie dowodów z dokonanymi ustaleniami.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ustawodawca zmierzał do zagwarantowania, że skarga kasacyjna, nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie pełnił przypisane jej funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek do czterech ma więc zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga kasacyjna nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej sprawie.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na potrzebie wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, jest przedmiotem rozbieżnej wykładni w judykaturze sądowej i na czym rozbieżność ta polega, co

wymaga przytoczenia orzeczeń sądów wydanych w takich samych lub istotnie zbliżonych stanach faktycznych, względnie, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, wymaga interpretacji ze strony Sądu Najwyższego, z czego potrzeba ta wynika i z jakich powodów dotychczasowy dorobek doktryny i orzecznictwa jest w tej mierze niewystarczający. Nieodzowne jest ponadto, podobnie jak w przypadku przyczyny kasacyjnej określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., wykazanie związku między oczekiwaną od Sądu Najwyższego wykładnią prawa a wynikiem postępowania kasacyjnego (postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r., II CZ 102/02; z 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14; z 19 czerwca 2018 r., IV CSK 56/18).

Odnosząc się do powołanej przez skarżącą przesłanki oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, wskazać trzeba, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że uzasadnienie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, jako przesłanki przyjęcia jej do rozpoznania, wymaga powołania się na kwalifikowaną postać naruszenia zaskarżonym orzeczeniem przepisów prawa materialnego lub procesowego oraz przeprowadzenia wyводу zmierzającego do jego wykazania. Oczywistość naruszenia ma miejsce wówczas, gdy jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia. Dotyczy to więc jedynie uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego o charakterze elementarnym, polegających w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał, względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje przy tym samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której spowodowało ono wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (zob. orzecznictwo przytoczone

w motywach postanowienia Sądu Najwyższego z 6 listopada 2012 r., III SK 16/12). Skarżąca nie sprostала powyższym wymogom.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego prezentowany jest pogląd, zgodnie z którym art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego wymaga przeprowadzenia oceny czy osoba, którą poddano hospitalizacji bez uwzględnienia jej sprzeciwu, została już diagnozowana jako chora psychicznie, a następnie czy jej dotychczasowe zachowanie daje podstawy do uzasadnionych obaw, że z powodu tej choroby stanowi ona zagrożenie dla własnego życia lub zdrowia innych osób. Na sądach *meriti* ciąży w takich sprawach obowiązek poddania kontroli całościowego stanu zdrowia pacjenta, a nie tylko jednorazowego zachowania osoby przyjętej do szpitala psychiatrycznego w trybie nagłym (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 4 sierpnia 2020 r., IV CSK 51/20).

W odniesieniu do sytuacji skarżącej Sąd Najwyższy nie powziął wątpliwości, że zarówno Sąd Rejonowy, jak i Sąd Okręgowy dokonały w niniejszej sprawie ścisłej kontroli całościowego stanu jej zdrowia oraz wyczerpująco zbadały okoliczności sprawy. Postępowanie dowodowe wykazały uprzednie i nadal trwające zaburzenia stanu psychicznego. O fakcie przeprowadzenia przez Sądy obu instancji całościowej analizy przesłanek art. 23 ust. 1 u.z.p. świadczy w szczególności, że zwróciły one uwagę na wynik badania uczestniczki w 2022 r., przeprowadzonego na potrzeby toczącego się postępowania o umieszczenie skarżącej w zakładzie opiekuńczo-leczniczym o profilu psychiatrycznym bez jej zgody. U uczestniczki rozpoznano wówczas chorobę psychiczną w postaci indukowanych zaburzeń urojeniowych. Wskazano również na łagodne obniżenie funkcji poznawczych, niespełniające kryteriów zespołu otępiennego oraz kliniczną manifestację cech ograniczoności. Biegli stwierdzili, że uczestniczka nie jest zdolna do samodzielnej egzystencji i potrzebuje pomocy w podstawowych czynnościach życiowych.

W świetle ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie Sądy podkreślały, że 6 czerwca 2023 r., podczas przyjęcia do szpitala psychiatrycznego, uczestnika przejawiała zachowania impulsywne i irracjonalne, w szczególności objawiające się

agresywnymi wypowiedziami wymierzonymi w towarzyszącego jej syna, a przede wszystkim stanowiącymi podstawę do stwierdzenia, że istnieje realne zagrożenie dla jej życia. To zagrożenie było tym bardziej realne, że wynikało z wyraźnie wyartykułowanych przez uczestniczkę komunikaty, a argumentacja przedstawiona przez skarżącą ma jedynie zakwestionować tę ocenę.

Wobec przedstawionych rozważań, uwzględniających weryfikację całego okresu hospitalizacji (do 19 czerwca 2023 r.) całkowicie uzasadnione są twierdzenia Sądów *meriti*, w których dały one wyraz zasadności przyjęcia uczestniczki do szpitala psychiatrycznego w trybie art. 23 ust. 1 u.z.p. Ponadto, zachowania podobne do tych, które skarżąca przejawiała podczas konsultacji lekarskich, w przeszłości miały już miejsce i były powtarzalne z bliżej określoną częstotliwością. A zatem, wbrew twierdzeniom skarżącej niezaprzeczalnie nie stanowiły one „jednorazowego zachowania”, powodujące, że w uzasadnieniach Sądów można doszukać się jakichkolwiek sprzeczności z materiałem dowodowym.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

O wynagrodzeniu pełnomocnika zastępującego uczestniczkę z urzędu orzeczono stosownie do § 2 pkt 1, § 4 ust. 1 i 3, § 14 pkt 3 w związku z § 16 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 14 maja 2024 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu.

A.W.

[a.ł]